

Barraca del pla del Mas Roig

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Pla del Mas Roig
Alçada: 345

Coordenades:

Latitud: 41.63798
Longitud: 1.8139
UTM Est (X): 401214
UTM Nord (Y): 4610262

Classificació

Número de fitxa 08053 - 262
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular Modern
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Es troba tan coberta de vegetació que no es veu ni la porta.
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A01500004000000
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 21/01/2017 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada al sud de la masia del Penedès, en l'indret conegut com el pla del Mas Roig, en el veïnat de Sant Cristòfol. Aquesta gran superfície de conreu de cereals s'inclina lleugerament en direcció nord. Queda delimitada pels torrents del Carner a l'est i del Prat a l'est. Al sud del Penedès i al nord la de cal Macari. El camí que va des de Sant Cristòfol a Marganell divideix la plana per la meitat. Es tracta d'una construcció aïllada, gran, aprofitant el pla del terreny. És de planta circular, i el seu estat de conservació sembla bo, però el seu accés es fa totalment impossible degut a una heura molt espessa que hi ha crescut al damunt. Les branques són tan gruixudes com el puny, la qual cosa impossibilita localitzar fins i tot la porta d'entrada, que hauria d'estar orientada a l'est, i seguint la tècnica constructiva de les dues altres localitzades en el mateix pla, tindria una llinda, plana i els brancals rectes i coberta feta amb volta per aproximació de filades. Al darrera de la construcció hi ha un amuntegament de pedra provinent del pedregam que aixeca l'arada quan llaura.

Observacions:

Antigament aquestes planes eren un conreu d'ametllers i d'olivera. El nom de la terra, roja, prové del Mas Roig, totalment desaparegut. Hauria estat situat a la part sud, davant del Carner on hi ha l'indret conegut amb el nom de la bauma dels pobres.

Aquesta barraca no està inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

